

33.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 7 stycznia 1925 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych, w sprawie wykonania ustawy z dnia 31 lipca 1924 r., zawierającej niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa.

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r., zawierającej niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa (Dz. U. R. P. № 79, poz. 766) w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych zarządza się co następuje:

Do art. 2.

§ 1. Przez obszar, o którym mowa w art. 2 ustawy, należy rozumieć obszar, wymieniony w ustępie trzecim art. 1, czyli teren województw: lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego, okręgu administracyjnego wileńskiego oraz powiatów: grodzieńskiego i wolkowskiego województwa białostockiego.

§ 2. Sieć szkolna, opracowywana przy zastosowaniu zasad, przepisanych w artykułach 2, 3 i 4 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. № 18, poz. 143), ma być wspólna dla wszystkich, bez różnicy narodowości dzieci, zamieszkujących wymieniony w § 1 niniejszego rozporządzenia obszar, to znaczy, że każdy punkt tego obszaru należy do jednego obwodu szkolnego, a w każdym obwodzie jest jedna szkoła.

Do art. 3 i 4.

§ 3. Przez: „szkoły państwowe powszechne“, o których mowa w art. 3 i 4, należy rozumieć: „publiczne szkoły powszechne“, objęte postanowieniami ustawy z dn. 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. № 18, poz. 143).

§ 4. Na obszarze w § 1 niniejszego rozporządzenia wymienionym—poza szkołami z państwowym językiem nauczania mogą istnieć publiczne szkoły

powszechne tylko z ruskim (rusińskim), białoruskim albo litewskim językiem nauczania lub dwujęzyczne: polsko-ruskie i polsko-białoruskie.

§ 5. Procent ludności ruskiej (rusińskiej), białoruskiej lub litewskiej, uprawniający rodziców do występowania z żadaniami zapewnienia ich dzieciom nauki w języku macierzystym, określa się na podstawie wyników ostatniego powszechnego spisu ludności.

§ 6. O położeniu szkoły w tej, czy innej gminie rozstrzyga nie przypadkowe, czasowe pomieszczenie szkoły, lecz miejscowość, wymieniona w dekrete organizacyjnym szkoły.

§ 7. Wiek szkolny dziecka trwa:

a) na obszarze województw: lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego—zgodnie z postanowieniem art. 30 ustawy krajowej z dnia 23 maja 1895 r. o zakładaniu i urządzaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci (Dz. Ust. Kr. № 57)—od ukończenia szóstego roku życia przez:

- 1) lat siedem w miastach, w których istniała szkoła wydziałowa, zamieniona następnie na siedmioklasową szkołę powszechną,
- 2) lat sześć we wszystkich innych miejscowościach.

b) na obszarze województw: wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego, okręgu administracyjnego wileńskiego, powiatów: grodzieńskiego i wolkowskiego województwa białostockiego zgodnie z postanowieniami art. 9 i 10 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. o obowiązku szkolnym (Dz. P. P. P. № 14 poz. 147), zatwierdzonego konstytucyjnie w dniu 22 lipca 1919 r. (Monitor Polski № 167 z dnia 28 lipca 1919 r.) — od 1 września roku kalendarzowego, w którym dziecko ukończyło lub ukończy 7 lat życia, do końca tego roku szkolnego, w którym dziecko kończy 14 lat życia.

§ 8. Uprawnieni do występowania z żądaniem zapewnienia dzieciom nauczania w języku macierzystym są:

- a) ojciec dziecka,
- b) matka, o ile ojciec nie żyje lub władzy rodzicielskiej nie sprawuje,
- c) opiekun prawny (zastępca prawny), o ile oboje rodzice nie żyją lub władzy rodzicielskiej nie sprawują.

Uprawnienie to przysługuje osobom wyżej wymienionym, gdy odnosi się do dzieci, które w dniu rozpoczęcia najbliższego roku szkolnego będą w wieku szkolnym.

Żądania zapewnienia nauczania w języku macierzystym, ujęte w formie oddzielnych deklaracji, których wzór dołącza się do niniejszego rozporządzenia (wzór A) i opatrzone własnoręcznymi podpisami, wnoszą uprawnione w myśl poprzedniego ustępu osoby do inspektora szkolnego właściwego powiatu.

Urzędowe stwierdzenie własnoręczności podpisu na deklaracji może być dokonane przez notariuszy, sędziów, urzędy gminne lub starostwa.

Inspektor szkolny bada, czy istnieją warunki, pod jakimi deklaracja posiada ważność, a w szczególności:

1) czy gmina, w której szkoła jest położona, posiada zgodnie z wynikami ostatniego powszechnego spisu ludności 25% ludności tej narodowości, w której języku chciałby petent uczyć swoje dziecko;

2) za pośrednictwem starostwa, urzędu gminnego lub w razie potrzeby osobiście, czy podpisany na deklaracji wraz z wymienionymi w niej dziećmi mieszka w obrębie danego obwodu szkolnego;

3) czy dzieci w deklaracji wymienione żyją i będą w wieku szkolnym w dniu 1 września odpowiedniego roku;

4) czy występujący w roli opiekuna dziecka jest do tego uprawniony.

§ 9. Zmiana języka nauczania może nastąpić tylko z początkiem roku szkolnego.

Deklaracje, o których mowa w paragrafie poprzednim, można wносить w ciągu całego roku szkolnego, uwzględnione jednak być mogą od najbliższego roku szkolnego tylko te deklaracje, które zostaną wniesione do dnia 31 grudnia poprzedniego roku szkolnego.

§ 10. O fakcie wniesienia przez rodziców co najmniej 40 dzieci żądań wprowadzenia do szkoły niepaństwowego języka nauczania inspektor szkolny przed dniem 1 lutego zawiadamia ludność tego obwodu szkolnego, celem umożliwienia pozostałej części rodziców wniesienia żądań nauczania w języku państwowym.

Zawiadomienie to winno być dokonane przez wywieszenie stosownego ogłoszenia w lokalu urzędu gminnego oraz, o ile w danym obwodzie szkolnym niema urzędu gminnego, także w innym, położonym w obrębie tego obwodu widocznym miejscu, z wyłączeniem jednak budynku szkolnego.

Żądania nauczania w języku państwowym będą mogły być uwzględnione od początku najbliższego roku szkolnego, o ile zostaną wniesione do dnia 30 kwietnia.

Żądania te mogą być składane w formie deklaracji, której wzór dołącza się do niniejszego rozporządzenia (wzór. B).

§ 11. Jeżeli zajdzie konieczność rozstrzygnięcia sprawy języka nauczania na terenie, gdzie zasady sieci szkolnej, opartej na postanowieniach ustawy z dn. 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. № 18 poz. 143) nie są wprowadzone w życie, należy poprzedzić rozstrzygnięcie prowizorycznym oznaczeniem obwodu szkolnego.

§ 12. Inspektor szkolny w terminie takim, by sprawa mogła być rozstrzygnięta przed początkiem najbliższego roku szkolnego, a w każdym razie nie później niż 31 maja — przedkłada kuratorowi umotywowane wnioski w sprawie języka nauczania. Do wniosków inspektor szkolny powinien dołączyć wszystkie odnoszące się do sprawy materiały, w szczególności zaś wniesione do niego pisemne żądania rodziców, podając uzasadnienie w wypadkach, gdy kwestjonuje ważność deklaracji.

Na podstawie przedłożonych przez inspektora szkolnego wniosków kurator w ciągu miesiąca rozstrzyga o języku nauczania w szkole. Motywowane orzeczenie kuratora w sprawie języka nauczania w szkole podaje się do wiadomości zainteresowanych rodziców w sposób wskazany w § 10, a nadto przez zawiadomienie jednego ze składających deklarację z żądaniem języka państwowego i jednego z żądaniem języka niepaństwowego.

Od orzeczenia kuratora przysługuje interesowanym rodzicom odwołanie do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w ciągu dni 14 od wywieszenia ogłoszenia w lokalu urzędu gminnego.

§ 13. Istniejące w chwili wejścia w życie ustawy publiczne szkoły powszechne zachowują nadal dotychczasowy język nauczania, o ile językiem tym jest język państwowy, ruski (rusiński), białoruski lub litewski.

W szkołach tych, jak również we wszystkich publicznych szkołach powszechnych w przyszłości, zmiana języka państwowego może nastąpić z inicjatywy zainteresowanych rodziców w trybie wyżej przepisany (§§ 8, 9, 10, 11 i 12).

Natomiast jeżeli wpłyną żądania wprowadzenia państwowego języka nauczania do szkoły o języku niepaństwowym — ruskim (rusińskim), białoruskim lub litewskim — od rodziców 20 dzieci w wieku szkolnym, wówczas szkoła staje się dwujęzyczna, o ile pozostała liczba dzieci w wieku szkolnym wynosi co najmniej 40; w przeciwnym razie językiem nauczania w szkole jest język państwowy.

§ 14. Istniejące w chwili wejścia w życie ustawy publiczne szkoły powszechne, które nie odpowiadają postanowieniom ustawy i § 4 niniejszego rozporządzenia, będą do nich stopniowo przystosowywane.

Wnioski w sprawie stopniowego przejścia do stanu prawnego, przedkładane przez kuratora, rozstrzyga Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 15. O połączeniu odrębnych publicznych szkół powszechnych z językiem wyłącznie ruskim (rusińskim) lub białoruskim w jedną szkołę dwujęzyczną rozstrzyga kurator.

§ 16. Program nauczania wszystkich przedmiotów w publicznej szkole powszechnej dwujęzycznej oraz program nauczania języka państwowego, historii polskiej i nauki o Polsce współczesnej w szkołach, o których mowa w art. 4 ustawy oraz związane z tem zmiany programu tych szkół, określone zostaną osobnym rozporządzeniem.

§ 17. W okresie przejściowym, t. j. w roku szkolnym 1924/25, obowiązujący w myśl postanowień §§ 9 i 13 termin 31 grudnia przesuwa się na 31 marca, a termin 30 kwietnia, obowiązujący w myśl postanowień §§ 10 i 13 — na 31 maja.

Do art. 5.

§ 18. Istniejące na obszarze w art. 5 wymienionym w chwili wejścia w życie ustawy państwowe seminarja nauczycielskie zachowują nadal dotychczasowy język nauczania.

Program nauczania w seminarjach dwujęzycznych określony zostanie osobnym rozporządzeniem.

§ 19. Seminarja prywatne z niepaństwowym językiem nauczania mogą być zakładane w myśl ustępu drugiego art. 1 ustawy na tych samych warunkach, co szkoły prywatne z językiem wykładowym polskim.

W seminarjach tych obowiązkowa jest nauka prowadzona po polsku języka i literatury polskiej, historii, geografii i nauki o Polsce współczesnej.

§ 20. Przy wstępowaniu kandydatów do seminarjów dwujęzycznych—polsko-ruskich (rusińskich) względnie polsko-białoruskich wymagana jest znajomość języka niepaństwowego — ruskiego (rusińskiego), względnie białoruskiego; przy wstępowaniu zaś kandydatów do seminarjów z państwowym językiem nauczania, w których obowiązuje nauka języka białoruskiego, jako przedmiotu, wymagana jest znajomość języka białoruskiego.

W obu podanych wyżej wypadkach zakres znajomości języka niepaństwowego przy wstępowaniu do seminarjum nauczycielskiego przepisze Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Do art. 6.

§ 21. Na wymienionym w § 1 niniejszego rozporządzenia obszarze z chwilą wejścia w życie ustawy mogą być zakładane państwowe szkoły średnie ogólnokształcące tylko z językiem wykładowym państwowym lub dwujęzyczne polsko-ruskie, względnie polsko-białoruskie.

§ 22. Uprawnieni do występowania z żądaniem zapewnienia dzieciom szkół średnich ogólnokształcących nauki w języku niepaństwowym są:

- a) ojciec dziecka;
- b) matka, o ile ojciec nie żyje lub władzy rodzicielskiej nie sprawuje;
- c) opiekun prawny (zastępca prawny), o ile oboje rodzice nie żyją lub władzy rodzicielskiej nie sprawują.

Żądania te w formie oddzielnych deklaracji, których wzór dołącza się do niniejszego rozporządzenia (wzór C), winny być podpisywane w obecności dyrektora państwowej szkoły średniej ogólnokształcącej z językiem wykładowym polskim, w której dziecko uczy się.

Deklaracje te, opatrzone adnotacją „w mojej obecności” oraz stwierdzeniem, czy osoba składająca deklarację jest ojcem (matką lub opiekunem prawnym) dziecka uczęszczającego do szkoły oraz czy należy do narodowości, w której języku chciałaby zapewnić dziecku naukę, dyrektor szkoły przesyła kuratorowi okręgu szkolnego.

§ 23. Ważność deklaracji stwierdza kurator okręgu szkolnego, rozstrzyga zaś o założeniu szkoły dwujęzycznej w granicach ustawy oraz uchwalonego przez władzę ustawodawczą budżetu Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Decyzja złączenia istniejących w chwili wejścia w życie ustawy państwowych szkół średnich ogólnokształcących z językiem wykładowym wyłącznie polskim i wyłącznie ruskim w jedną szkołę dwujęzyczną należy do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Do art. 7.

§ 24. Programy nauczania języka i literatury polskiej, historii i geografii wraz z nauką o Polsce współczesnej w szkołach średnich ogólnokształcących z językiem wykładowym niepaństwowym, będą określone osobnym rozporządzeniem.

Do art. 8.

§ 25. Przy wnoszeniu żądań ze strony rodziców dzieci narodowości ruskiej (rusińskiej) względnie białoruskiej, uczęszczających do państwowych szkół zawodowych, obowiązują przepisy § 22 i pierwszego ustępu § 23 niniejszego rozporządzenia. O zmianie języka nauczania rozstrzyga Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w granicach postanowień ustawy.

Przy wnoszeniu żądań ze strony rodziców dzieci, uczęszczających do państwowych ludowych szkół rolniczych, obowiązują również przepisy § 22 z tą jednak zmianą, iż kierownik szkoły przesyła deklaracje bezpośrednio do Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych. Rozstrzyga o zmianie języka nauczania Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Do art. 9.

§ 26. Żądania rodziców dzieci, uczęszczających do szkół zakładanych i utrzymywanych przez samorządy z podatków, opłacanych przez ogół ludności danego okręgu samorządowego, w sprawie zmiany języka nauczania należy wnosić w formie deklaracji identycznych z temi, o których mowa w §§ 8 i 22 do odpowiednich organów samorządu (np. wydziałów wykonawczych sejmików, magistratów miast i t. p.), które z wnioskami przedkładają je do decyzji kuratorowi, gdy chodzi o szkoły zawodowe, specjalne lub średnie ogólnokształcące, a inspektorowi szkolnemu, gdy idzie o szkoły powszechne.

Postanowienia, zawarte w ustępie poprzednim, mają również zastosowanie do samorządowych szkół rolniczych z tą jednak zmianą, że organy samorządu przesyłają deklaracje ze swojemi wnioskami oraz opinią kierownika szkoły bezpośrednio do Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz, że o zmianie języka nauczania rozstrzyga Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *Jan Zawidzki*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Ratajski*

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych: *Janicki*

Wzór A.

DEKLARACJA.

Ja niżej podpisany(a) ..... (imię i nazwisko) ..... obywatel Rzeczypospolitej
 Polskiej, narodowości ..... mieszkaniec ..... (nazwa miejscowości)
 gminy ..... powiatu ..... jako ojciec—matka—opiekun
 (nazwa gminy) (nazwa powiatu)
 prawny—będący(ych) w wieku szkolnym dziecka (dzieci):

1. .... (imię dziecka)	3. .... (imię dziecka)
2. .... (imię dziecka)	4. .... (imię dziecka)

na podstawie artykułu 3 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r., zawierającej niektóre postanowienia
 o organizacji szkolnictwa (Dz. U. R. P. № 79 poz. 766) życzę sobie wprowadzenia do — istnieją-
 cej — mającej powstać — publicznej szkoły powszechnej w .....
 (nazwa miejscowości)
 ruskiego (rusińskiego) — białoruskiego — litewskiego — języka nauczania.

Dnia ..... 19 ..... r.

.....
 (własnoręczny podpis)

Do Inspektora Szkolnego

W .....
 (nazwa miejscowości)

U w a g a: W tekście deklaracji wyrazy niepotrzebne skreślić.

Wzór B.

DEKLARACJA.

Ja niżej podpisany(a) ..... (imię i nazwisko) ..... mieszkaniec ..... (nazwa
 miejscowości) ..... gminy ..... powiatu .....
 (nazwa gminy) (nazwa powiatu)
 jako ojciec — matka — opiekun prawny — będący(ych) w wieku szkolnym dziecka (dzieci):

1. .... (imię dziecka)	3. .... (imię dziecka)
2. .... (imię dziecka)	4. .... (imię dziecka)

na podstawie art. 3 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r., zawierającej niektóre postanowienia o orga-
 nizacji szkolnictwa (Dz. U. R. P. № 79 poz. 766) życzę sobie państwowego języka nauczania
 w publicznej szkole powszechnej w .....

Dnia ..... 19 ..... r.

.....
 (własnoręczny podpis)

Do Inspektora Szkolnego

W .....
 (nazwa miejscowości)

U w a g a: W tekście deklaracji wyrazy niepotrzebne skreślić.

Wzór C.

DEKLARACJA.

Ja niżej podpisany(a)..... (imię i nazwisko)..... obywatel Rzeczypospolitej
 Polskiej, narodowości..... mieszkaniec..... (nazwa miejscowości)
 gminy..... powiatu..... jako ojciec—matka—opiekun
 (nazwa gminy) (nazwa powiatu)
 prawny, uczęszczającego(ych) do .....
 (nazwa szkoły średniej ogólnokształcącej, zawodowej lub innej)
 w..... dziecka (dzieci):
 (nazwa miejscowości)

1. ....
 (imię dziecka)

3. ....
 (imię dziecka)

2. ....
 (imię dziecka)

4. ....
 (imię dziecka)

na podstawie artykułu 6, 8 ustawy z dnia 31 stycznia 1924 r. zawierającej niektóre postanowie-
 nia o organizacji szkolnictwa (Dz. U. R. P. № 79 poz. 766) życzę sobie zapewnienia mu(im)
 nauki w języku ruskim (rusińskim) — białoruskim.

Dnia..... 19..... r.

.....
 (własnoręczny podpis)

Do Kuratora Okręgu Szkolnego

.....
 w .....

(pieczęć)

W mojej obecności
 Dyrektor (Kierownik) szkoły
 (podpis)

U w a g a: W tekście deklaracji wyrazy niepotrzebne skreślić.